

Мечников

Лев Ілліч

(1838-1888)

видатний географ, етнограф,
історик та соціолог

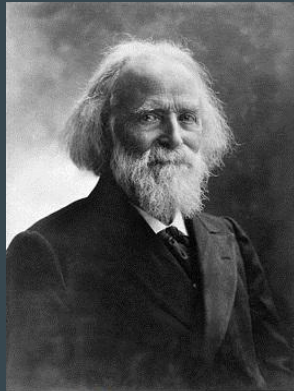
Основні дати життя і діяльності:

- Лев Ілліч Мечников народився 31 травня 1838 року у Санкт-Петербурзі у сім'ї Харківського поміщика Іллі Івановича Мечникова. Лев Ілліч старший брат Іллі Мечникова.
- У 1850-1852 роках був вихованцем петербурзького училища правознавства, однак залишив навчання через хворобу.
- У 1851 році родина Мечникових переїздить до Харкова, де Лев Ілліч закінчує гімназію.
- У 1856 році вступив до медичного факультету Харківського університету (провчившись семестр, був виключений через участь у революційних гуртках).
- У 1857 р. він переїздить до Петербурга, де спочатку навчався у Медико-Хирургічній Академії, а потім на факультеті східних мов Петербурзького університету. Паралельно відвідував заняття в Академії мистецтв. Через півтора року через фінансову скруту залишив університет.
- Деякий час працював перекладачем при дипломатичній місії Б. П. Мансурова на Сході; відвідав Константинополь, Афон і Єрусалим. Був звільнений за непокору начальству (намалював карикатуру на начальника, потім стрілявся на дуелі з людиною, який показав малюнок Мансурову). Потім працював торговим агентом на Близькому Сході, а у 1860 році виїхав до Венеції.
- Лев Мечников володів десятима європейськими мовами, а також арабською, турецькою і японською.

- У Венеції Мечников включився у політичне життя, вступив у «Тисячу» Гарібальді. Був важко поранений у 1860 р. в битві при Вольтурно. Залишився інвалідом і пересувався на милицях.
- З 1861 року жив у Сієні, а після одруження у 1862 році - у Флоренції, а з 1864 року до кінця життя у Женеві. Активно спілкувався з російськими та європейськими соціалістами й анархістами (Герценом, Бакуніним, Огарьовим, Елізе Реклю і ін.). Товаришував з О. Дюма (батько).
- З 1874 року і до кінця життя був особистим секретарем Елізе Реклю. У Женеві Л. І. Мечников вступив до анархістської секції I Інтернаціоналу.
- Л.І. Мечников почав публікувати статті під псевдонімом «Леон Бранди» у журналах російської еміграції на літературні та політичні теми, деякий час був редактором власного журналу «Біч» («Flegello»), багато подорожував. За своїми політичними поглядами Ілля Мечников був анархістом.
- У 1871 році брав участь у підтримці Паризької комуни.

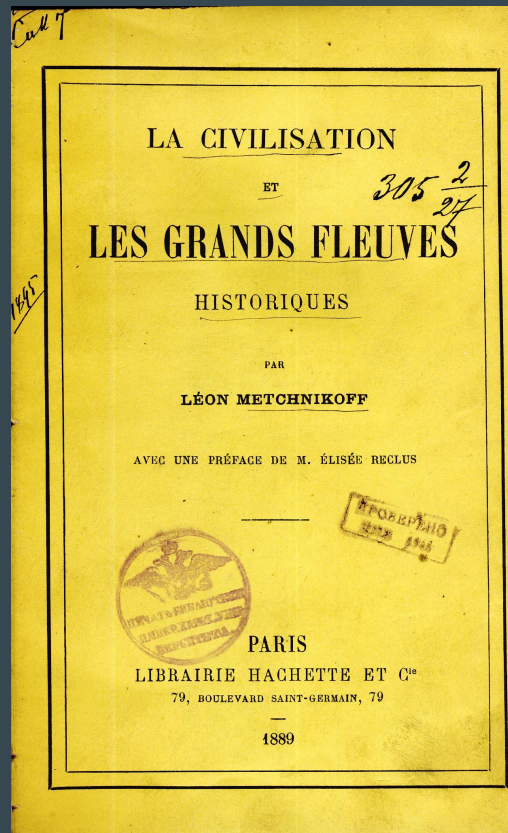

- У 1874 році Мечников на два роки їде до Токіо, де викладає у Токійської школі іноземних мов та інших навчальних закладах. Паралельно він вивчає природу, історію та культуру Японії, японське суспільство.
- Повернувшись до Женеви у 1876 році, він обробляє накопичений матеріал і випускає книгу «Японська імперія».
- З 1883 року Лев Мечников викладає географію у Невшательській академії наук, завідує кафедрою порівняльної статистики і географії у Лозаннському університеті, співпрацює у видаваному Е. Реклю журналі «Geographie Universelle» і працює над фундаментальною працею «Цивілізація і великі історичні ріки». Однак він не встигає видати книгу.
- 30 червня 1888 р. Лев Мечников помер від туберкульозу.
- Праця всього його життя, «Цивілізація і великі історичні ріки» була видана після його смерті другом Ж. Ж. Елізе Реклю у Франції у 1889 році.

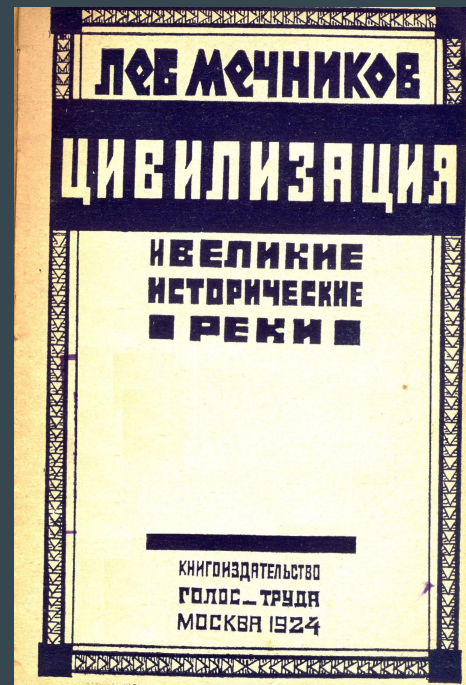
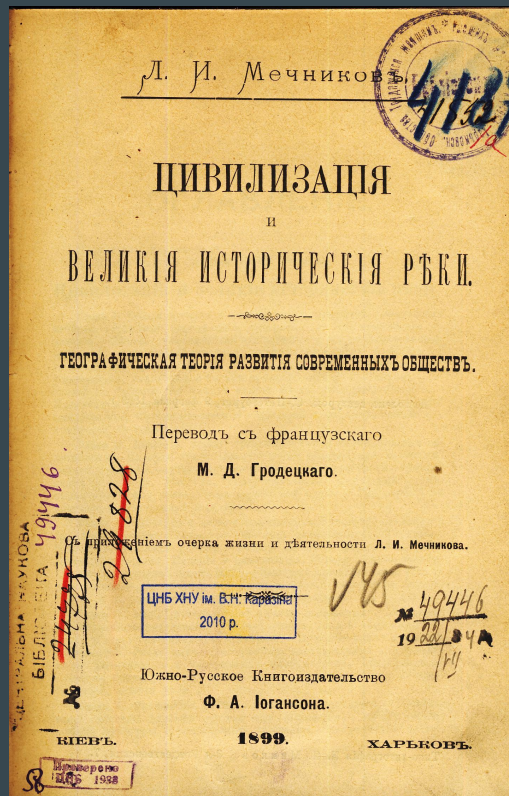
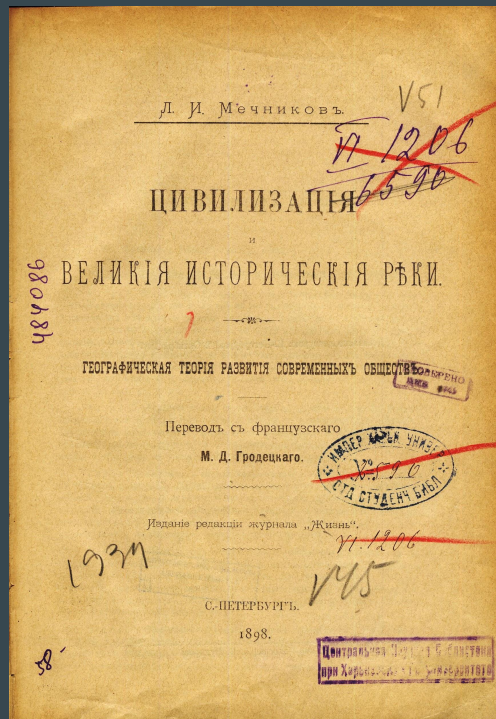

Э. Реклю

1884-1888 роки Л.І. Мечников присвятив роботі над головним працею, яку передбачав назвати “Цель жизни”. У ній він задумав пояснити життя як феномен планети Земля. Однак встиг написати тільки першу частину - книгу “La civilisation et les grands fleuves historiques” (“Цивилизация и великие исторические реки”). Ця книга вийшла французькою мовою у 1889 році. Готував роботу до друку Елізе Реклю.

Російською мовою книга вийшла тільки У 1899 р. і то з великими цензурними вадами. В повному вигляді була опублікована у 1924 році.

Викликають зацікавленість його роботи у журналах: Дело (1879, 1880, 1913), Русский вестник (1861), Вестник Европы (1889)

ГЕОГРАФИЧЕСКАЯ ТЕОРИЯ

РАЗВИТИЯ

ИСТОРИЧЕСКИХ НАРОДОВ

Сравнительная география, по мысли ее основателя Карла Риттера, имеет свою задачу: изучение более или менее выгодных условий, представляемых различными местностями земного шара для развития общественной и культурной жизни человечества, с целью сравнения между собою различных географических областей с точки зрения их культурно-исторического значения.

За каких-нибудь пятьдесят лет своего существования, эта наука успела уже добыть немало очень ценных научных результатов по некоторым вообще культурно-историческим и социологическим вопросам в частности, благодаря общезвестным трудам таких ученых, как сам К. Риттер и ближайший его сподвижник на этом поприще Александр Гумбольдт, а также и более близких к нам по времени их известным последователей: Арнольда Гюйо (Guyot), Оскара Пешеля, Элизе Реклю. Но самый основной вопрос, служащий краеугольным камнем всякого вообще сравнительно-географического исследования, — вопрос о том, насколько по существу географическая среда способна обуславливать общественный строй и историческую судьбу живущего в ней человечества, — остается еще и до сих пор одним из важнейших, наименее разработанных и успешных из научных направлений. Нельзя указать ни на одно общезвестное сочинение во всей научной литературе новейшего времени, в котором бы

УГОЛОВНАЯ АНТРОПОЛОГИЯ.

«Archivio di psichiatria, scienze penali ed antropologia criminale, per servire allo studio dell'uomo alienato e delinquente. (Архив психиатрии, уголовных наук и антропологии преступности, для изучения сумасшедших и преступников)», издаваемый Ч. Ломброзо, Р. Гарофало и Э. Ферри в Турине с 1883 г.

С. Lombroso «L'uomo delinquente» (Преступный человек), 3-е издание, 1883.

Е. Ferri «Nuovi orizzonti del diritto e della procedura penale». (Новые горизонты уголовного права и процедуры), 2-е издание, 1884 г.

Его же «Socialismo e criminalità». (Социализм и преступность).

Р. Garofalo. «Criminalologia», 1885.

Г. Turati. «Il delitto e la questione sociale». (Преступление и социальный вопрос).

Г. Tarde. «Problèmes de la criminalité». (Задачи преступности), в «Revue philosophique», янв. и февр., 1886 г.

Классики, романтики и позитивисты уголовного права. — Атавизм в наказании и преступлении. — Вырождение человечества в промышленных городах. — Цивилизация и преступность. — Новая итальянская уголовная школа в ее нравственном и научном значении.

В дѣлѣ научнаго и философскаго движенія, Італія давно уже утратила то верховенство, котрому вона по праву обладала во всій Европѣ когда-то, во времена Галилея и Джіордано Бруно, Кампанеллы, Галлвани, Вольты и стольких другихъ. По странному исключенію однако же, эта классическая страна голубиныхъ небесъ и благорастворенія воздушныхъ, страна лимонныхъ рощъ, нѣжныхъ чувствъ, сладкихъ звуковъ и пѣснопѣй — сохранила собою по прежнему руководящую роль на одномъ только русскомъ богатствѣ. 1886 г. № 3.

ПЕРВЫЕ ШАГИ СОЗНАНИЯ.

I bimbi chionono: non basta farli,
C'è poi l'innamorato di educazione.
Giuseppe Giusti.

1.

Нѣтъ ничего легче, какъ *трактовать о воспитаніи дѣтей*, но нѣтъ ничего труднѣе, какъ *воспитывать ихъ*. Пока вопросъ о воспитаніи ставится на теоретическую точку зрѣнія, всякій педагогъ считаетъ себя вправе разсуждать съ апломбомъ, давать совѣты и наставленія, даже сочинять новыя педагогическія системы, но какъ только дѣло коснется практическаго примѣненія этой теоріи, оказывается, что у нея нѣтъ ничего общаго съ дѣйствительною жизнью ребенка и она виситъ на воздухѣ. Да и въ самомъ дѣлѣ, кто изъ насъ имѣетъ хоть малѣйшее представленіе о той смутной порѣ, когда въ ребенкѣ возникаетъ все то, чѣмъ жизнь бываетъ красна человеку: чувство, сознаніе, воля? Въ имъ проходили черезъ это загадочное преддверіе собственно человѣческаго бытія, когда ребенокъ пересталъ быть *кѣм-то* и становится *кѣм-то*, но кто-же вынесъ изъ него хоть одно зерно, руководящее воспоминаніе! Сколько-нибудь толковая и добрая кормилица или мамка знаетъ о первыхъ мѣсяцахъ нашей психической жизни едва ли не больше, чѣмъ всѣ присяжные педагоги вмѣстѣ, а въ такомъ важномъ дѣлѣ, какъ первые шаги человѣческой жизни, не только мѣсяца, но даже недѣли и дни имѣютъ очень существенное значеніе. Материнская нѣжность утѣдываетъ это. Съ тѣхъ поръ, какъ у матери зашевелилась подъ сердцемъ, она говоритъ уже

ЗАПИСКИ ГАРИБАЛЬДІЙЦА

Вскорѣ послѣ взятія Палермо, когда Гарибальди явно показалъ намѣреніе продолжать такъ блистательно начатое предпріятіе, во всей Италіи стали собирать волонтеровъ, изъ которыхъ образовались три бригады: двѣ въ Генуѣ и одна во Флоренціи. Правительство сначала не только не препятствовало ихъ формированію, но даже уступило для послѣдней одинъ изъ казенныхъ замковъ, Castel Pulci, въ пяти миляхъ отъ Флоренціи. Пиемонтскіе офицеры, съ своей стороны, содѣйствовали, чѣмъ могли, этому предпріятію. Когда же, по распоряженію центрального комитета, начальство надъ флорентинскою бригадою принялъ полковникъ Джіовани Николетера, родомъ Калабриецъ, одинъ изъ *двадцати пяти*, высадившійся съ Пизакане близъ Сапри, и за это осужденный на пожизненное заключеніе въ одной изъ палермскихъ тюремъ, человекъ энергическій и воспитанный въ убѣжденіяхъ мадзиневой *Юной Италіи*, то губернаторъ тосканскій Риказоли, рѣзко заявилъ комитетамъ недовольство правительства этимъ выборомъ и совершенно прекратилъ всѣ правительственныя пособія. Вскорѣ послѣ того, когда бригада получила трехцвѣтное знамя безъ сардинскаго герба, и когда не въ шутку стали

ИЗНАНКА ЦИВИЛИЗАЦІИ.

Per me si va tra la perduta gente.
Dante.

I.

ЕВРОПЕЙСКІЕ ВАРВАРЫ.

„Межъ тѣмъ какъ Франція среди рукописеканій и кликовъ радостныхъ“ празднуетъ всемірное торжество новѣйшаго индустриализма, выставляя напоказъ досужимъ зрителямъ въ роскошнѣйшихъ дворцахъ, галереяхъ и павильонахъ Трокадеро многообразнѣйшіе и блестящіе трофеи побѣдъ, одержанныхъ трудами, знаніемъ и предпримчивостью на всевозможныхъ промышленныхъ поприщахъ, — мы считаемъ нелишнимъ обратить вниманіе читателя на обратную сторону этой блестящей медали. Мы хотимъ разблачить во всей его безобразной наготѣ тотъ мрачный, скорбный, загнанный міръ, который копошится подъ ногами этихъ ликующихъ культурныхъ бойцовъ, гнѣздится въ зловонныхъ подпольныхъ и подземныхъ трупобояхъ, по тюрьмамъ, по кабакамъ и тому подобнымъ пріютамъ горя, нищеты и разврата. Безъ такого сопоставленія картина современнаго быта, рисуемая парижской всемірной выставкою, остается слишкомъ одностороннею и неполною. Въ этнографическихъ и антропологическихъ галереяхъ Трокадеро, случайно или преднамѣренно, пропущенъ одинъ знаменательный типъ, — типъ европейскаго варвара конца XIX столѣтія, который, однакожъ, гораздо больше задѣваетъ насъ за живое, чѣмъ всѣ эти австралійскіе, средне-африканскіе или гиперборейскіе дикари.

СОЦІОЛОГИЧЕСКІЕ ОЧЕРКИ.

(„La sociologie d'après l'ethnographie“, par le doct. Ch. Letourneau.—„La mort et le diable—histoire et philosophie des deux negations suprêmes“, par Pompeyo Gener.)

I.

„Золотой вѣкъ не за нами; онъ впереди и наступаетъ по мірѣ совершенствованія нашихъ общественныхъ порядковъ. Предки наши не знали его; потомки наши дойдутъ до него со временемъ; даше же дѣло—расчищать имъ дорогу“, — эти достопамятныя слова Сенъ-Симона повторяются очень часто и давно уже комментируются на разные лады. Какъ живительная медоля, они не могутъ надоесть нашему слуху и утратить свой вдохновительный смыслъ. Лучшая часть современнаго человечества, если не съ каждымъ годомъ, то, по крайней мѣрѣ, съ каждымъ действительнымъ успѣхомъ цивилизаціи, все дѣйствительнѣе и сознательнѣе входитъ въ эту роль, указанную ей уже нѣсколько десятилѣтъ тому назадъ этими словами одного изъ плодотвѣннѣйшихъ и сильнѣйшихъ умовъ нашего столѣтія. Но мы не можемъ довольствоваться спокойнымъ сознаніемъ, что это будущее должно наступить своимъ роковымъ чередомъ, намъ недостаточно одного только созерцательнаго его ожиданія и предвидѣнія; мы хотимъ теперь-же, съвсю всю неприглядность наличной дѣйствительности, приобщиться къ нему, стать дѣятельными и сильными работниками его и сподвижниками, чтобы раньше уже жить въ немъ.

Лучшіе люди во всѣ времена стремились проводить это свѣтлое будущее, но прежде эти стремленія могли выражаться только въ формѣ вдохновеннаго поэтическаго порыва или въ туманныхъ метафизическихъ построеніяхъ, и лишь въ послѣднее вре-

Основні наукові праці:

- L'empire japonais (Японская империя). - 1878 (на русском языке не издавалась)
- Une dynastie archaïque du Japon. - Париж, 1886.
- La civilisation et les grands fleuves historiques (1889, русский перевод «Цивилизация и великие исторические реки», 1897, отд. издание 1899) — работа переиздавалась в 1924 (первое полное издание на русском языке) и 1995.
- Мей-Дзи. Эра просвещения Японии. - Казань, 1905.

Інтернет посилання:

<https://velelens.livejournal.com/570784.html>

http://libelli.ru/magazine/95_1/mechnik.htm

<http://press.russianews.it/press>

https://studme.org/161908016008/sotsiologiya/geopozitivizm_mechnikova

